

Briselē, 2026. gada 10. martā
(OR. en)

7197/26

ENER 120
ENV 219
TRANS 139
ECOFIN 319
RECH 116
CLIMA 128
IND 178
COMPET 303
CONSOM 75

PAVADVĒSTULE

Sūtītājs: Eiropas Komisijas ģenerālsekretāre, parakstījusi direktore *Martine DEPREZ*

Saņemšanas datums: 2026. gada 10. marts

Saņēmējs: Eiropas Savienības Padomes ģenerālsekretāre *Thérèse BLANCHET*

K-jas dok. Nr.: C(2026) 1526 final

Temats: KOMISIJAS IETEIKUMS
(10.3.2026)
par to, kā atraisīt privātās investīcijas energoefektivitātē

Pielikumā ir pievienots dokuments C(2026) 1526 final.

Pielikumā: C(2026) 1526 final

Briselē, 10.3.2026.
C(2026) 1526 final

KOMISIJAS IETEIKUMS

(10.3.2026)

par to, kā atraisīt privātās investīcijas energoefektivitātē

KOMISIJAS IETEIKUMS

(10.3.2026)

par to, kā atraisīt privātās investīcijas energoefektivitātē

EIROPAS KOMISIJA,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 292. pantu,

tā kā:

- (1) Komisija 2020. gada 17. septembra paziņojumā “Eiropas 2030. gada klimatisko ieceru vēriena kāpināšana. Investīcijas klimatneitrālā nākotnē cilvēku labā” (“Klimata mērķrādītāja plāns”)¹ ierosināja kāpināt Savienības klimatisko ieceru vērienu, siltumnīcefekta gāzu (SEG) emisiju samazinājuma mērķrādītāju periodam līdz 2030. gadam palielinot līdz vismaz 55 % salīdzinājumā ar 1990. gada līmeni. Ar šo priekšlikumu tika īstenota apņemšanās, kas pausta Komisijas 2019. gada 11. decembra paziņojumā “Eiropas zaļais kurss”², proti, nākt klajā ar visaptverošu plānu, kā 2030. gadam nosprausto Savienības mērķrādītāju atbildīgā veidā palielināt, lai tas sasniegtu 55 %. Klimata mērķrādītāja plānam pievienotais ietekmes novērtējums apliecināja, ka, lai sasniegtu vērienīgākās klimatiskās ieceres, energoefektivitātes uzlabojumi ir ievērojami jāpalielina virs 32,5 % līmeņa.
- (2) 2023. gada 10. oktobrī stājās spēkā Direktīva (ES) 2023/1791 par energoefektivitāti (“Energoefektivitātes direktīvas pārstrādātā redakcija” (EED pārstrādātā redakcija))³, ar kuru tika ieviests saistošs ES mērķrādītājs līdz 2030. gadam samazināt primārās enerģijas patēriņu un enerģijas galapatēriņu par 11,7 %, tādējādi ievērojami kāpinot 2030. gada ieceru vērienu, arī attiecībā uz energoefektivitātes finansēšanu un aktīvāku principa “energoefektivitāte pirmajā vietā” piemērošanu rīcībpolitikā, plānošanā un investīciju lēmumos saskaņā ar tās juridiskajiem noteikumiem.
- (3) Lētākas enerģijas rīcības plānā⁴, kas pieņemts 2025. gada 26. februārī kā daļa no tīras rūpniecības kursa⁵, ir iekļautas galvenās darbības, kuru mērķis ir samazināt enerģijas izmaksas mājsaimniecībām un uzņēmumiem un palīdzēt izveidot patiesu enerģētikas

¹ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “Eiropas 2030. gada klimatisko ieceru vēriena kāpināšana. Investīcijas klimatneitrālā nākotnē cilvēku labā”, COM(2020)562 final, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=celex:52020DC0562>.

² Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “Eiropas zaļais kurss”, COM(2019) 640 final, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=celex:52019DC0640>.

³ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2023/1791 (2023. gada 13. septembris) par energoefektivitāti un ar ko groza Regulu (ES) 2023/955 (pārstrādāta redakcija), (OV L 231, 20.9.2023., 1.–111. lpp.), ELI: [Direktīva – 2023/1791 – LV – EUR-Lex](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=celex:52023DC1791).

⁴ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “Lētākas enerģijas rīcības plāns. Enerģētikas savienības patiesās vērtības atraišana: lētas, efektīvas un tīras enerģijas nodrošināšana ikvienam Eiropas iedzīvotājam”, COM(2025) 79 final, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=celex:52025DC0079>.

⁵ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “Tīras rūpniecības kurss – kopīgs konkurētspējas un dekarbonizācijas ceļvedis”, COM(2025) 85 final, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=celex:52025DC0085>.

savienību, kas nodrošina konkurētspēju, drošību, dekarbonizāciju un taisnīgu pārkārtošanos. Rīcības plāna pamatā ir četri pīlāri un astoņas galvenās darbības, arī īpaša darbība, kuras mērķis ir palielināt energoefektivitāti un panākt enerģijas ietaupījumus, uzsverot to, ka energoefektivitāte ievērojami veicina lētākas enerģijas pieejamību, dekarbonizāciju un rūpniecības konkurētspēju. Lai palielinātu energoefektivitāti, Eiropas Komisija palīdzēs tirgus dalībniekiem un finanšu iestādēm veicināt energoefektivitātes vienotā tirgus izveidi.

- (4) Komisijas 2020. gada 14. oktobra paziņojumā “Eiropas Renovācijas vilnis”⁶ norādīts, ka ēku sektors ir būtisks, lai sasniegtu 2030. gada energoefektivitātes mērķrādītājus un līdz 2050. gadam panāktu klimatneitralitāti. Tas ir saistīts ar ēku nozīmi, jo tās veido aptuveni 40 % Savienības kopējā enerģijas patēriņa un rada 36 % tās siltumnīcefekta gāzu emisiju.
- (5) 2024. gada 28. maijā stājās spēkā Direktīva (ES) 2024/1275 par ēku energosniegumu (“Ēku energoefektivitātes direktīvas pārstrādātā redakcija” (ĒEED pārstrādātā redakcija))⁷, kuras mērķis ir strukturāli palielināt ēku energosniegumu, galveno uzmanību pievēršot tam, ka tiek atbalstīta vājākā snieguma ēku renovācija, apkarota enerģētiskā nabadzība, par prioritāti nosakot mazaizsargātas mājsaimniecības, un līdz 2050. gadam panākts, ka ēku fonds ir pilnībā dekarbonizēts.
- (6) 2022. gada maija paziņojumā “Plāns *REPowerEU*”⁸, kam sekoja Ceļvedis Krievijas enerģijas importa izbeigšanai⁹ un priekšlikums Regulai par pakāpenisku Krievijas dabasgāzes importa izbeigšanu un potenciālās energoatkarības uzraudzības uzlabošanu¹⁰, energoefektivitāte un centieni taupīt enerģiju ir noteikti kā galvenie pīlāri ES enerģētiskās drošības mērķos būtiski samazināt atkarību no Krievijas fosilā kurināmā un paātrināt enerģētikas pārkārtošanu.
- (7) Starptautiskās Enerģētikas aģentūras (*IEA*) ziņojumā “*World Energy Investment 2025*”¹¹ ir uzsvērts, ka, lai sasniegtu mērķi divkārtot energoefektivitātes uzlabojumu tempu, ir vajadzīgas lielākas papildu investīcijas. Lai gan 2015.–2022. gada periodā investīcijas energoefektivitātē ir pastāvīgi palielinājušās, *IEA* ir konstatējusi, ka no 2023. gada rīcībpolitikas un finansēšanas atbalsts ir samazinājies, un šī tendence ir apstiprinājusies arī 2024. gadā. Proti, Eiropas Savienībā investīcijas energoefektivitātē

⁶ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “Eiropas Renovācijas vilnis – par zaļākām ēkām, jaunām darbvietām un labāku dzīvi”, COM(2020) 662 final, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=celex:52020DC0662>.

⁷ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2024/1275 (2023. gada 13. septembris) par ēku energosniegumu (pārstrādātā redakcija) (OV L, 2024/1275, 8.5.2024.), ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1275/oj>.

⁸ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Eiropadomei, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “Plāns *REPowerEU*”, COM(2022) 230 final, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=COM%3A2022%3A230%3AFIN&qid=1653033742483>.

⁹ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Eiropadomei, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “Ceļvedis Krievijas enerģijas importa izbeigšanai”, COM(2025)440 final/2, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX%3A52025DC0440&qid=1765279322027>.

¹⁰ Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai par pakāpenisku Krievijas dabasgāzes importa izbeigšanu, potenciālās energoatkarības uzraudzības uzlabošanu un Regulas (ES) 2017/1938 grozīšanu, COM(2025)828 final, 2025/0180(COD), <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX%3A52025PC0828&qid=1750669110360>.

¹¹ IEA ziņojums “*World Energy Investment 2025*”, <https://iea.blob.core.windows.net/assets/1c136349-1c31-4201-9ed7-1a7d532e4306/WorldEnergyInvestment2025.pdf>.

un elektrifikācijā samazinājās par 2 %, galvenokārt tāpēc, ka dažos tirgos samazinājās rīcībpolitiskais atbalsts un samazinājās siltumsūkņu pārdošana. Kopumā *IEA* ir norādījusi, ka, lai divkāršotu energoefektivitātes uzlabojumu rādītāju, pašreizējais ikgadējo investīciju apjoms energoefektivitātē un elektrifikācijā ir jātrīskāršo.

- (8) *Mario Draghi* ziņojumā “Eiropas konkurētspējas stratēģija” tika atgādināts, ka, lai sasniegtu Savienības rīcībpolitikas mērķus, ir vajadzīgs ļoti apjomīgs Savienības finansējums, kas gadā sasniedz vismaz 750–800 miljardus EUR, un ir efektīvi jāizmanto ES publiskais finansējums, lai stimulētu privātās investīcijas. *M. Draghi* ziņojumā tika konstatēts, ka, lai atbalstītu privāto investīciju mobilizēšanu, ir jāpabeidz kapitāla tirgu savienības izveide, jāpalielina banku nozares finansēšanas spēja, kas ietvertu vērtspapīrošanas atjaunošanu un pašreizējā prudenciālā regulējuma novērtēšanu, un jāveic ES budžeta reforma, lai padarītu to mērķorientētāku un efektīvāku, kā arī uzlabotu privāto investīciju sviras efektu.
- (9) Investīciju mobilizēšana energoefektivitātē un papildu privātā finansējuma piesaistīšana, izmantojot īpašus rīcībpolitikas un finansēšanas pasākumus, ir būtiska, lai palīdzētu dalībvalstīm sasniegt 2030. gada energoefektivitātes mērķrādītājus, izmaksefektīvi līdz 2050. gadam panākt klimatneitralitāti, atvieglotu pāreju uz integrētu energosistēmu, kas visiem nodrošina cenas ziņā pieejamu un tīru enerģiju, un samazinātu spiedienu uz enerģijas pieprasījumu un tādējādi arī enerģijas cenām, vienlaikus uzlabojot ES ekonomikas konkurētspēju un ilgtspēju un palīdzot samazināt ES atkarību no enerģijas importa.
- (10) EED pārstrādātās redakcijas (ES/2023/1791) 30. pantā ir atzīta nepieciešamība sniegt pienācīgu finansiālo un tehnisko atbalstu energoefektivitātes pasākumiem un izstrādāt mērķorientētus rīcībpolitikas pasākumus, kas paver iespējas mobilizēt privātās investīcijas energoefektivitātē.
- (11) Finanšu iestādēm un energoefektivitātes tirgus dalībniekiem, piemēram, energopakalpojumu uzņēmumiem, energokopienām, enerģētikas komunālo pakalpojumu un sadales sistēmu operatoriem, centralizētās siltumapgādes un aukstumapgādes tīkliem, nekustamā īpašuma uzņēmumiem, energoefektivitātes un neto nulles emisiju tehnoloģiju nodrošinātājiem, būtu jāuzņemas galvenā loma privāto investīciju mobilizēšanā energoefektivitātē, izmantojot energoefektivitātes uzlabojumu sniegtos ekonomiskos ieguvumus, kas izpaužas kā enerģijas izmaksu ietaupījums, un tādējādi jāpalielina energoefektivitātes ekonomiskais pamatojums.
- (12) Lai palielinātu finanšu iestāžu līdzdalību un vēl vairāk mobilizētu privātās investīcijas energoefektivitātē, Komisija 2024. gadā izveidoja Eiropas Energoefektivitātes finansēšanas koalīciju (“koalīcija”), kuru ES dalībvalstis, finanšu iestādes un relevantās ieinteresētās personas nodibināja, lai apzinātu konkrētas darbības nolūkā uzlabot privāto finansējumu energoefektivitātei. Koalīcijas mērķi ir radīt labvēlīgu tirgus vidi energoefektivitātes investīcijām un kāpināt privāto finansējumu, kas vajadzīgs, lai palīdzētu sasniegt ES enerģētikas un klimata mērķrādītājus 2030. un 2050. gadam.
- (13) Kopīgajā ziņojumā “Energoefektivitātes finansēšana Eiropā: novērtējums par publiskajiem izdevumiem energoefektivitātei un ēku energosniegumam”¹² saskaņā ar

¹² Komisijas ziņojums Eiropas Parlamentam un Padomei “Ziņojums par energoefektivitātes finansējumu Eiropā: novērtējums par publiskajiem izdevumiem energoefektivitātei un ēku energosniegumam”, COM(2026)118.

EED pārstrādātās redakcijas (ES/2023/1791) 30. panta 17. punkta un ĒEED pārstrādātās redakcijas (ES/2024/1275) 9. panta 8. punkta noteikumiem ir novērtēta pašreizējā situācija attiecībā uz publiskā finansējuma atbalstu Eiropā un tā iedarbīgums papildu privāto investīciju piesaistīšanā. Kopīgajā ziņojumā norādīts, ka investīcijas, kas vajadzīgas 2021.–2030. gada periodā, lai sasniegtu 2030. gadam nospraustos energoefektivitātes mērķrādītājus, ir 370 miljardi EUR gadā, un prognozēts, ka investīcijas, kuru trūkst, lai sasniegtu minētos energoefektivitātes mērķrādītājus, ir aptuveni 170 miljardi EUR gadā¹³. ES budžeta līdzekļi, kas 2021.–2027. gada daudzgadu finanšu shēmā paredzēti energoefektivitātei, ir palielinājušies par 62 % salīdzinājumā ar 2014.–2020. gada periodu un par 491 %, ņemot vērā ieguldījumu no *NextGenerationEU*, t.i., no 26,5 miljardiem EUR līdz 156,6 miljardiem EUR. Lielāko daļu šā palielinājuma nodrošina Atvēršanas un noturības mehānisms (“ANM”). Kopīgajā ziņojumā secināts, ka energoefektivitātei paredzētie ES un valstu publiskā budžeta līdzekļi ir sevišķi svarīgi, lai gan tie veido tikai nelielu daļu jeb aptuveni 14,4 % no nepieciešamajām investīcijām. Ziņojumā arī secināts, ka būtu pilnībā un plašāk jāizmanto publiskā finansējuma katalītiskā ietekme, palielinot publiskā budžeta atbalsta efektivitāti un lietderību, lai gūtu lielāku enerģijas ietaupījumu un piesaistītu papildu privāto kapitālu.

- (14) Ņemot vērā, ka publiskie resursi ir ierobežoti, to izmantošana būtu jāorientē uz to, lai palielinātu energoefektivitātes ekonomisko pamatojumu un tādējādi novērstu tirgus nepilnības, kas kavē privāto investīciju mobilizēšanu energoefektivitātē, vienlaikus pievēršot uzmanību arī atbalsta sniegšanai mazaizsargātām grupām, lai risinātu augsto sākotnējo izmaksu problēmu. Turklāt ierobežotā energoefektivitātes investīciju standartizācija ir būtisks šķērslis tam, lai izstrādātu īpašus finanšu piedāvājumus un finanšu instrumentus energoefektivitātei plašā mērogā, un tas kavē privātā kapitāla investoru un tirgus dalībnieku piesaisti. Tāpēc joprojām ir svarīgi atbalstīt agregēšanu, projektu izstrādes palīdzību un kopīgas metodikas, kā izstrādāt, agregēt un novērtēt energoefektivitātes investīcijas nolūkā piesaistīt privāto kapitālu vēl lielākā apjomā.
- (15) Ņemot vērā to, ka enerģētiski nabadzīgām mājsaimniecībām trūkst pašu resursu un ir ierobežota piekļuve komerciāliem aizdevumiem, tām ir grūtības šīm investīcijām rast finansējumu. Tāpēc šādām mājsaimniecībām ir vajadzīgi inovatīvi publiskie finanšu instrumenti, kuros apvienoti dažādi finansējuma veidi, kuri var palīdzēt piekļūt finansējumam; tie var būt aizdevumi ar nulles vai zemu procentu likmi, uz sniegumu balstīts bezmaksas finansējums, piemēram, energosnieguma līgumi un rēķinos balstīts finansējums, kas ļauj mājsaimniecībām piekļūt sākotnējam finanšu atbalstam un atmaksāt investīcijas, ietaupot uz enerģijas izmaksu rēķiniem, kā arī citi inovatīvi finansējuma veidi. Arī energokopienas var palīdzēt apvienot privātās investīcijas energoefektivitātes risinājumos tā, lai tie būtu pieejamāki un lētāki iedzīvotājiem, vietējām iestādēm, MVU un mazaizsargātām mājsaimniecībām.
- (16) Paredzams, ka pasākumi, kuru mērķis ir samazināt enerģijas rēķinus un enerģētisko nabadzību, kā arī pasākumi, kuru mērķis ir atbalstīt vājākā snieguma ēku renovāciju un apmierināt mazaizsargātu patērētāju vajadzības, pozitīvi ietekmēs Komisijas mērķi palielināt cenas ziņā pieejamu mājokļu piedāvājumu un piekļuvi tiem.

¹³ IEA 2024. gada ziņojums par energoefektivitāti, <https://iea.blob.core.windows.net/assets/f304f2ba-e9a2-4e6d-b529-fb67cd13f646/EnergyEfficiency2024.pdf>; un Bruegel “How to finance the European Union’s building decarbonisation plan” (“Kā finansēt Eiropas Savienības ēku dekarbonizācijas plānu”), avots: [PB 12 2024.pdf](#).

- (17) Konkrēti ēku sektorā novērotais vidējais renovācijas rādītājs visās ES dalībvalstīs pašlaik ir pārāk zems (t. i., mazāks par 1 %), lai nodrošinātu ēku fonda savlaicīgu dekarbonizāciju. Atbalsts augstākiem renovācijas rādītājiem un energoefektivitātes pasākumu ieviešanai uzņēmumos, arī ar regulatīviem pasākumiem, stimulēs privātos investorus un tirgus dalībniekus piedalīties plaukstoša energoefektivitātes investīciju tirgus attīstībā.
- (18) Lai palielinātu privātās investīcijas energoefektivitātē, ir jāatzīst, ka pastāv atšķirības dalībvalstu energoefektivitātes tirgos, finansēšanas praksē, kā arī regulatīvajās un atbalsta sistēmās. Tā kā ir konstatēts, ka dažādām problēmām valsts un reģionālā līmenī ir vajadzīgas atšķirīgas rīcībpolitikas pieejas, Savienības līmenī izveidoto koalīciju papildina īpaši dalībvalstīs izvietoti valstu centri. Katra centra mērķis ir pievērst galveno uzmanību konkrētai tirgus virzītai pieejai, lai panāktu energoefektivitāti. Koalīcijas valstu centriem būtu jāvirza finansēšanas risinājumu ieviešana valsts līmenī, pulcējot pareizās ieinteresētās personas, arī publiskās un finanšu iestādes, un sniedzot pastāvīgu tehnisko atbalstu dalībvalstu iestādēm, lai tās varētu izstrādāt energoefektivitātes finansēšanas risinājumus saskaņā ar to rīcībpolitikas mērķiem un iecerēm. Šis ieteikums par privāto investīciju atraišanu energoefektivitātē būtu arī jāpielāgo konkrētajiem valstu tirgiem un finansēšanas praksei.
- (19) 2024. gada pavasarī Komisija sarīkoja Eiropas pilsoņu paneļdiskusiju par energoefektivitāti, kurā piedalījās 150 Eiropas iedzīvotāji, lai apspriestu viņiem būtiskākās problēmas un ieguvumus, kas saistīti ar energoefektivitāti. Apspriežu rezultātā iedzīvotāji nāca klajā ar konkrētu ieteikumu sarakstu, ko izmantot gaidāmajās Komisijas iniciatīvās, savos ieteikumos uzsverot energoefektivitātes finansējuma atbalsta būtisko nozīmi¹⁴.
- (20) Saskaņā ar EED pārstrādātās redakcijas (ES/2023/1791) 30. panta 10. punktu Komisijai ir jāsniedz norādījumi dalībvalstīm un tirgus dalībniekiem par to, kā atraiēt privātās investīcijas energoefektivitātē. Šiem norādījumiem būtu jāpalīdz dalībvalstīm un tirgus dalībniekiem izstrādāt un īstenot energoefektivitātes investīcijas gan dažādās Savienības programmās, gan ārpus tām, un tajos būtu jāierosina pienācīgi finanšu mehānismi un inovatīvi finansēšanas risinājumi, kuros kombinētas dotācijas, finanšu instrumenti un projektu izstrādes palīdzība, nolūkā kāpināt esošo iniciatīvu mērogu un izmantot Savienības programmas kā katalizatoru privātā finansējuma piesaistei un atraišanai.
- (21) Šim ieteikumam ir pievienots detalizēts pielikums ar konkrētu īstenošanas darbību, pasākumu un vadlīniju piemēriem, kas paredz izveidot finansēšanas shēmas, kuras varētu atraiēt privātās investīcijas energoefektivitātē,

IR PIENĒMUSI ŠO IETEIKUMU.

Dalībvalstīm un tirgus dalībniekiem būtu:

1. Jāizveido energoefektivitātes ilgtermiņa publiskā finansējuma atbalsta satvars, jo īpaši izmantojot specializētus apgrozības finansēšanas mehānismus un publiskās garantijas, lai

¹⁴ Galīgie ieteikumi, Eiropas pilsoņu paneļdiskusija par energoefektivitāti, https://citizens.ec.europa.eu/document/download/52a3608d-662c-4b0e-b463-684a9dbef302_en?filename=Final%20recommendations%20European%20Citizens%60%20Panel%20n%20Energy%20Efficiency.pdf.

palielinātu piekļuvi finansējumam un mazinātu investīciju risku. Šim atbalsta satvaram būtu jānodrošina pamats energoefektivitātei paredzētu aizdevumu produktu un privātā finansējuma shēmu izstrādei, un tā būtu jābalsta uz paredzama energoefektivitātes tiesiskā regulējuma, kas nodrošina ilgtermiņa politikas pamanāmību un palielina investoru uzticēšanos. Satvarā būtu jāizmanto arī regulatīvie un fiskālie stimuli, lai stimulētu energoefektivitātes uzlabojumus un investīcijas.

2. Jāizveido vai jāstiprina valsts energoefektivitātes fonds (VEEF) vai līdzvērtīgi mehānismi valsts vai reģionālā līmenī kā instrumenti, kas īpaši paredzēti tam, lai atvieglotu piekļuvi publiskā finansējuma atbalsta shēmām energoefektivitātes jomā, apvienojot dažādas finansējuma plūsmas un finansēšanas rīkus vienotā organizatoriskā struktūrā. Šādam mehānismam būtu jāracionalizē piekļuve finansējumam, jāapvieno stabils energoefektivitātes investīciju plānojums un jānodrošina iespēja vienā darbībā apvienot vairākas publiskā un privātā finansējuma plūsmas. Šāds mehānisms citastarp varētu izvērst mērķorientētas finansēšanas programmas, publiskās garantijas, finanšu instrumentus, tehniskās palīdzības atbalstu, kredītu apvienošanu vērtspapīrošanas nolūkos un forfeitinga un faktoringa shēmas un palīdzēt vienkāršot ar energoefektivitāti saistītos procesus, noteikumus un metodiku, kā arī uzlabot gan finansiālā atbalsta shēmu, gan energoefektivitātes finansiālo stimulu pamanāmību un informētību par tiem. Turklāt dalībvalstīm būtu

- jānovērtē energoefektivitātes finansēšanas shēmu stāvoklis savā valstī;
- jānosaka jaunveidojamā vai stiprināmā valsts energoefektivitātes fonda kapitalizācija.

3. Jāizvērs ilgtermiņa finanšu instrumentu un apvienotu finansēšanas risinājumu izmantošana plašākā mērogā. Dalībvalstīm būtu jāpārskata esošais nacionālais finansēšanas satvars, lai izveidotu un izmantotu apvienotus finansēšanas risinājumus, kuros zemu vai nulles procentu aizdevumi vienā operācijā kombinēti ar publiskajām garantijām ar dažāda veida dotācijām — procentu likmju un garantijas maksas subsīdijām, kapitāla atlaidēm, tehniskās palīdzības dotācijām, kas kopā var atbalstīt privātā finansējuma piedāvājumu, finanšu produktu un inovatīvu finansēšanas instrumentu izstrādi. Turklāt dalībvalstīm būtu

- jāmodulē kombinētais dotāciju atbalsts, lai samazinātu risku un šķēršļus finansējuma pieejamībai;
- jāpiesaista apgrozības fondi energoefektivitātes finanšu instrumentiem ar kombinēto dotāciju komponentu;
- jāatbalsta specifisku energoefektivitātes finanšu instrumentu izstrādi;

maksimāli jāizmanto ES budžeta līdzekļi un programmas, lai finanšu instrumentus izvērstu plašā mērogā.

4. Jāizvērs projektu izstrādes palīdzības mehānismi un jāatbalsta energoefektivitātes projektu agregatoru izveide. Te ietilpst vienas pieturas aģentūras, kas palīdz iedzīvotājiem un uzņēmumiem izstrādāt un agregēt energoefektivitātes investīciju projektus, super EPU (energopakalpojumu uzņēmumi), energokopienas, projektu izstrādes palīdzības mehānismi un citi projektu izstrādātāji. Agregatori būtu jāatbalsta, lai tie sasniegtu kritisko lielumu, kas dotu iespēju izveidot stabilu rentablu investīciju plūsmu. Dalībvalstis tiek mudinātas izmantot ES atbalstu, piemēram, Eiropas vietējā enerģijas atbalsta (*ELENA*) mehānismu, lai izveidotu valsts vai reģionālus tehniskās palīdzības un projektu izstrādes palīdzības mehānismus.

5. Aktīvi jāpiedalās Eiropas Energoefektivitātes finansēšanas koalīcijā, lai veicinātu ciešāku un efektīvu sadarbību ar finanšu iestādēm. Tas ietilpst nacionālo centru izveide un to pilnvaru un darba programmu noteikšana. Turklāt dalībvalstīm būtu

- jāveido partnerības, lai palīdzētu komercbankām labāk izmantot finansiālos līdz ieguvumus no investīcijām energoefektivitātē;
- jāatbalsta finanšu iestādes un jāmudina tās piedāvāt klientiem draudzīgas energoefektivitātes finansēšanas iespējas.

6. Pēc iespējas labāk jāizmanto fiskālie stimuli, lai mobilizētu privātās investīcijas energoefektivitātē. Vienai no galvenajām prioritātēm vajadzētu būt atcelt tādus fiskālos pasākumus un subsīdijas, kas mazina stimulus investīcijām energoefektivitātes uzlabošanā, piemēram, tādus, kas saistīti ar tehnoloģijām, kuras izmanto fosilo kurināmo un ir energoneefektīvas, un izvairīties no tādiem fiskālajiem pasākumiem, kuros augstākas fiskālās maksas piemēro energoefektivitātes uzlabojumu ekonomiskajiem līdz ieguvumiem. Turklāt dalībvalstīm būtu jāievieš pozitīvi fiskālie stimuli un nodokļu pasākumi, kuri palīdzētu mobilizēt investīcijas energoefektivitātē.

7. Jāveicina energoefektivitātei veltītu aizdevumu produktu un privātā finansējuma izstrāde un ieviešana, izmantojot kredītīgumus. Tas ietver energoefektivitātes hipotēkas un renovācijai paredzētus aizdevumus, arī valsts garantiju, citu riska mazināšanas pasākumu, nodokļu stimulu izmantošanu, mazumtirdzniecības banku nozares lomas stiprināšanu un enerģijas ietaupījuma novērtēšanu kredīspējas novērtējumos. Saskaņā ar EED pārstrādāto redakciju (ES/2023/1791) nodrošināt, ka finanšu iestādes plaši un nediskriminējošā veidā piedāvā energoefektivitātei paredzētus aizdevumu produktus, proti, ka tie tiek popularizēti, pretstatot tradicionālajiem finanšu produktiem, ja tas atbilst potenciālo klientu interesēm, un ka tie ir redzami un pieejami klientiem, arī ar trešo personu un publisko iestāžu atbalstu. Turklāt dalībvalstīm būtu

- jādod iespēja kopīpašnieku apvienībām kopīgi ņemt aizdevumus, lai finansētu investīcijas energoefektivitātē;
- jāsniedz tehniskā palīdzība un konsultācijas finanšu iestādēm, lai uzlabotu aizdevēju spēju tirgot energoefektivitātei veltītus aizdevuma produktus.

Tirgus dalībniekiem būtu

- jāizstrādā un jālaiž tirgū energoefektivitātei paredzēti aizdevumu produkti;
- jānodrošina lietotājiem draudzīgi energoefektivitātei paredzēti finansēšanas un aizdevumu risinājumi saskaņā ar EED 30. pantu.

8. Jānodrošina vajadzīgais regulatīvais satvars un jāatbalsta inovatīvu finansēšanas shēmu izstrāde. Būtu jāizstrādā tādas shēmas kā nodokļos bāzēta finansēšana un rēķinos bāzēta finansēšana, kas relevantajām publiskajām iestādēm dotu iespēju nodokļus un citas maksas izmantot kā parāda atmaksas instrumentus, iesaistot enerģētikas komunālo pakalpojumu uzņēmumus un sadales uzņēmumus energoefektivitātes pasākumu finansēšanā un dodot iespēju parādu atmaksāt ar enerģijas rēķiniem. un dodot iespēju piesaistīt parādu īpašumam un nodot to kopā ar īpašumtiesībām. Konkrētāk, dalībvalstīm būtu

- jānovērtē, vai valsts regulējums ļauj izstrādāt nodokļos un rēķinos balstītas finansēšanas shēmas;
- jāpiešķir enerģētikas komunālo pakalpojumu uzņēmumiem tiesības nodrošināt finansējumu energoefektivitātei;
- jāievieš procedūras, lai nodrošinātu atmaksu, izmantojot ar īpašumu saistītus nodokļus un nododot parādu kopā ar īpašumtiesībām;
- jānodrošina pietiekama naudas plūsma īstenotājās struktūrās (piem., komunālo pakalpojumu uzņēmumos, EPU) un/vai jāizveido valsts vai vietējie garantiju un atbalsta fondi, lai sasniegtu mērķus.

Tirgus dalībniekiem būtu

- jāizstrādā un jāizmanto rēķinos balstītas energoefektivitātes finansēšanas shēmas, priekšroku dodot sadarbībai starp enerģētikas komunālo pakalpojumu uzņēmumiem un energopakalpojumu uzņēmumiem.

9. Jānovērš šķēršļi un jāpalielina energoefektivitātes finansēšana, izmantojot pakalpojumu līgumus, un jāveicina energopakalpojumu tirgus. Šādu pasākumu piemēri ir atbalsta sniegšana energoefektivitātes uzlabojumiem, izmantojot pamatdarbības izdevumus (*OPEX*), administratīvo sastrēgumposmu un šķēršļu novēršana energopakalpojumu uzņēmumu tirgus attīstībai, tādu instrumentu maksimāla izmantošana kā sniegumā balstīti instrumenti, piemēram, energosnieguma līgumi un citi inovatīvi risinājumi. Dalībvalstīm un tirgus dalībniekiem būtu

- jāizmanto ES un valstu publiskā budžeta atbalsts, lai attīstītu EPU tirgu, atvieglojot EPU un īpašam nolūkam dibinātu sabiedrību finansēšanu energoefektivitātes jomā;
- jāveicina EPU un jaunu līgumu veidu, piemēram, “energoefektivitāte kā pakalpojums” un energosnieguma līgumu, nozīme kā valsts energoefektivitātes rīcībpolitikas pilāram;
- jāveicina tiesiskā regulējuma un publisko iepirkumu atjaunināšana, lai skaidri atzītu un atvieglotu EPU finansēšanu un energosnieguma līgumu slēgšanu;
- jāatbalsta tādas modernas uzskaites infrastruktūras izvērsšana, kas var automātiski uzraudzīt enerģijas plūsmas un ietaupījumus.

Tirgus dalībniekiem būtu

- jāizmanto publiskais atbalsts un vienotais ES tirgus, lai veicinātu energoefektivitātes kā pakalpojuma dinamisku tirgu, arī pāri ES iekšējām robežām;
- jāattīsta partnerības starp tehnoloģiju nodrošinātājiem, enerģijas sadales uzņēmumiem, energopakalpojumu uzņēmumiem un finanšu iestādēm.

10. Jāizvērš publiskās garantijas un citi riska mazināšanas rīki, lai palielinātu piekļuvi privātajam energoefektivitātes finansējumam. Šie rīki ir būtiski, lai uzlabotu energoefektivitātes ekonomisko pamatojumu, jo tie samazina kopējo investīciju risku, sniedz kredītkvalitātes uzlabošanas atbalstu nolūkā palielināt piekļuvi finansējumam konkrētos tirgos un iedzīvotāju grupu segmentos, kā arī sekmē konkurētspējīgākas procentu likmes. Turklāt

dalībvalstīm būtu jāapzina katrai valstij raksturīgie riski un grūtības, ar ko tirgus dalībnieki saskaras piekļuvē finansējumam.

11. Kopā ar privātām finanšu iestādēm jāveicina refinansēšanas iespējas un jāsekmē energoefektivitātes sekundārā tirgus attīstība. Šādi mehānismi varētu atbalstīt forfeitinga un faktoringa shēmas attiecībā uz EPU energosnieguma līgumiem, vērtspapīrošanas nolūkā apvienot energoefektivitātes debitoru parādus no dažādiem aizdevumu iniciatoriem un veicināt super EPU vai līdzīgu struktūru izveidi, kas darbojas kā starpnieki starp EPU un institucionālajiem investoriem. Turklāt dalībvalstīm un tirgus dalībniekiem būtu

- jāvirza zaļo obligāciju tirgus attīstība savas valsts kontekstā;
- jāizveido un jāstiprina īpašs dialogs ar finanšu iestādēm par energoefektivitātes sekundārā tirgus attīstību; kā arī
- jāatbalsta īpašu energoefektivitātes refinansēšanas mehānismu izveide.

12. Jāuzlabo energoefektivitātes datu vākšana. Tas nozīmē, ka būtu jāvāc dati arī par energoefektivitātes investīciju finansiālo sniegumu un dati, kuri būtu noderīgi enerģijas ietaupījuma uzraudzības un verifikācijas pasākumos. Dalībvalstīm un tirgus dalībniekiem būtu jāatbalsta projektu vērtēšanas metodiku izstrāde, saskaņošana, standartizācija un vienkāršošana, ietverot ar enerģiju nesaistītu ieguvumu novērtēšanu un enerģijas ietaupījuma uzraudzības un verifikācijas pasākumus, kas ir būtiski, lai palielinātu investoru uzticēšanos un pārlicību un garantētu enerģijas ietaupījumu kā tirgojamas preces monetāro vērtību.

Īstenojot šo ieteikumu, dalībvalstīm un tirgus dalībniekiem būtu pienācīgi jāņem vērā šim ieteikumam pievienotais pielikums, kurā sniegtas sīki izstrādātas vadlīnijas par konkrētiem rīcībpolitikas un finansēšanas pasākumiem privāto investīciju mobilizēšanai energoefektivitātē, arī konkrētas ieteicamās darbības, argumentēta pamatinformācija un sekmīgu izmantošanas gadījumu piemēri.

Briselē, 10.3.2026

*Komisijas vārdā –
Komisijas loceklis
Dan Jørgensen*

